

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Кафедра загальної і соціальної психології та психотерапії
Кафедра політичної психології і соціально-правових технологій
Інститут психології імені Г. С. Костюка
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Кафедра психології
Білоруський державний університет
Кафедра загальної і клінічної психології**

МАТЕРІАЛИ

**III НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

МЕТОДИ І ТЕХНОЛОГІЇ ЗАГАЛЬНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

18-19 травня 2018 року

КИЇВ - 2018

УДК: 159.316.6:615.851

М 54

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради факультету психології
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 7 від 19 квітня 2018 р.).

Методи і технології загальної і соціальної психології та психотерапії в умовах сучасного суспільства/ Матеріали III науково-практичної конференції з міжнародною участю (18-19 травня 2018 року, м. Київ). [За ред. д.п.н., проф.С. О. Ставицької, к.п.н., доц. Т. В. Бушуєвої]. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 158 с.

Збірник містить матеріали III науково-практичної конференції з міжнародною участю «Методи і технології загальної і соціальної психології та психотерапії в умовах сучасного суспільства», що висвітлюють результати психологічних досліджень проблем розвитку особистості в глобалізованому світі, в умовах суспільних криз та питань соціальної психології, і психотерапії в контексті надання психологічної допомоги.

© Колектив авторів, 2018

© НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018

Зміст

Розділ 1. Загальнопсихологічні проблеми розвитку особистості в глобалізованому світі. Соціально-психологічні, культурологічні та релігійні проблеми розвитку духовності особистості

Андрущенко І.Г. Особливості мотивації досягнення успіху.	6
Бартовська О.Ю. Визначення сутності ціннісного самовизначення учнів раннього юнацького віку.	8
Білицька Л.М. Особливості мотиваційної сфери фітнес-тренерів.	12
Бушуєва Т.В., Корепанова А.І. Психологічні особливості оптимізму особистості	15
Вольнова Л.М. Соціально-психологічні проблеми розвитку духовності особистості майбутнього фахівця.	18
Воронович Д.В. Взаємозв'язок конформності и межличностных отношений студентів ФСК БГУ в групі.	20
Крат Д.А. Вплив медіа на самосвідомість юнаків.	23
Кутішенко В.П. Цинізм як моральна дезорієнтація особистості	26
Маляр О.І., Подкопаєва Ю.В. Роль емоційних переживань у формуванні духовної сфери молодшого школяра на прикладі засобів мас-медіа.	29
Мусіяка Н.І. Особливості страху самовираження як деструктивної детермінанти молодших школярів з різним рівнем навчальних досягнень.	32
Наконечна М.М. Інтерсуб'єктна взаємодія як основа особистісного розвитку.	35
Папуча М.В. Виразність як фундаментальна ознака особистості.	37
Перегончук Н.В. Професійна підготовка майбутніх психологів: сучасний стан та перспективи.	39
Пожидаєва Н.Л. До проблеми дослідження ціннісно-сміслової сфери особистості в період ранньої дорослості.	43
Радюк П.М., Басинская И.В., Нехвядович И.Г. Взаємозв'язок между лидерскими качествами и «большой пятеркой» личностных особенностей преподавателей.	46
Ридун А.А. Вплив тривожності на самооцінку у студентському віці	50
Ставицька С.О. Моральний закон, моральна свідомість та самосвідомість у християнській традиції	52
Ставицький Г.А. До питання гібридизації особистості в глобалізованому світі.	57
Хмілевська Ю.А. Методи дослідження креативності як складової професійної компетентності студентів акторських спеціальностей	60
Хомчук М.М. Психологічні особливості соціалізації та побудови міжособистісних стосунків творчої молоді	63
Шамлян К.М. Про підходи до вивчення вольової сфери особистості.	66
Швецова Ю.Г. Взаємозв'язок стилів сімейного виховання та особливостей	

прояву гендерних стереотипів у юнацькому віці.....	68
Школенко О.В. Комунікативні здібності майбутніх психологів.....	71
Шубіна Ю.О. Вплив сімейного виховання на розвиток особистості молодшого школяра.....	72
Щілінська Г.В. Дивергентне мислення підлітків у процесі навчання: основні особливості.....	75
Чижова В.В. Відмінності у психічному розвитку дітей шестирічного та семирічного віку.....	79
Яворська В.Ф. Уточнення психологічної сутності поняття «батьківство»...82	
Яворська-Ветрова І.В. Дослідження особливостей самоствавлення студентів у контексті самодетермінації розвитку особистості.....	84

Розділ 2. Особистість в умовах кризового суспільного розвитку. Соціальна психологія та психотерапія в контексті надання психологічної допомоги

Авин А.И. Когнитивно-емпатическая терапия и системно-эклиетический подход в психотерапии зависимостей.....	87
Бушуєва Т.В. Задоволеність життям та копінг-поведінка жінок середнього віку.....	90
Гаврилюк С.С. Психотравма дитини як загроза суспільного розвитку.....	93
Гетьман Т. О. До питання вирішення проблеми зі здоров'ям молодших школярів.....	97
Гюльяр О.В., Білоус О.В. Теоретичний аналіз проблеми особливостей функціонування захисних механізмів особистості.....	100
Зайчикова Т.В. Психологічне здоров'я працівників організацій як умова демократичного розвитку суспільства.....	103
Збродська І.Г. Специфіка емоційного вигорання волонтерів в Україні.....	109
Кашпур Ю.М., Андрющенко Н.І. Авторська анкета на виявлення підлітків, які в класі є соціально ізольованими.....	112
Кузікова С.Б. Особливості перебігу кризи середнього віку.....	115
Міщук С.С. Ігрові тілесно-динамічні вправи та їх основні ефекти у роботі з психотравмованими дітьми.....	118
Медвідь Л.О. Проблема готовності до шкільного навчання дітей з гіперактивністю.....	121
Отич Д.Д., Пишнюк О.В. Особливості переживання студентами складних життєвих ситуацій під час навчання у ЗВО.....	124
Павлова В.П. Симптоми професійного вигорання у лікарів	127
Пономаренко Т.І. Психопрофілактика виникнення конфліктів у підлітковому віці	130

Распутько Ю.В. Психологічні механізми захисту особистості	132
Репецька А.В. Екзистенціальна рефлексія: сутність, основні властивості та ознаки.....	135
Рудзік І.М. Психологічні особливості профілактики та подолання синдрому «професійного вигорання».....	138
Сидоренко О.Б. Потенціал самоактуалізації в структурі професійної мобільності майбутніх фахівців-психологів.....	142
Созонова Л.Г. Основні напрями психологічного супроводу практичної підготовки студентів педколеджу.....	145
Матвієнко Ж.І., Ставицька С.О., Особливості самооцінки жінок з післяпологовою депресією.....	148
Улько Н.М. Втрати як наслідок емоційної травматизації особистості.....	151
Федоренко А.Ф. Технології психологічного впливу на ціннісно-смісловий розвиток студентської молоді.....	154

3. *Розвиток вмінь регуляції свого психоемоційного стану, оволодіння навичками зняття наслідків стресу.* [8, с. 45-46].

Психологічне вигорання є загрозою професійної діяльності більшості працівників.

Список використаних джерел

1. Ткачук Т. А. Синдром професійного вигорання як проблема сучасної психологічної науки [Електронний ресурс] / Т. А. Ткачук, І. Шумейко. // Технології розвитку інтелекту. – 2016. – Т. 2, № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tri_2016_2_1_16.

2. Водопьянова Н. Е. Синдром «психического выгорания» в коммуникативных профессиях / Н. Е. Водопьянова // Психология здоров'я : Под.ред. Н. Е. Водопьянова, Г. С. Никифорова. – СПб.: СПбГУ, 2000. – 273 с.

3. Кононенко О. І. Феномен вигорання у телефонних консультантів як прояв їх особистісного перфекціонізму / О. І. Кононенко // «Молодий вчений». – 2015. – № 2 (17), лютий. – С. 403–406.

4. Чубук Р. В. Подолання синдрому професійного вигорання у майбутніх соціальних працівників / Р. В. Чубук // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Соціологія. – 2012. – Т. 184, Вип. 172. – С. 102–105.

5. Уразаева Ф. Х. Психологические особенности формирования эмоционального выгорания педагогов / Ф. Х. Уразаев, Л. И. Найденова // Фундаментальные исследования. – 2008. – № 9. – С. 108–109.

6. Им О. Т. Психологические особенности синдрома эмоционального выгорания в зависимости от степени рефлексии и эмпатии у медицинских сестер / О. Т. Им // Альманах современной науки и образования. – Тамбов : Грамота, 2009. – № 11 (30): в 2-х ч. – Ч. I. – С. 136–138.

7. Прокопенко Н. Професійне вигорання та його попередження в організації роботи медіаторів / Н. Прокопенко // Відновне правосуддя в Україні. – 2005. – № 4. – С. 55–57.

8. Профілактика професійного вигорання працівників соціальної сфери: Метод. рекомендації / За заг. ред. М. Л. Авраменка. – Л., 2008. – 53 с.

Сидоренко Ольга Борисівна,
кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної і соціальної психології та психотерапії Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ)

**ПОТЕНЦІАЛ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ
МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ – ПСИХОЛОГІВ**

Динамічність сучасних умов життєдіяльності, розвиток технологій, інноваційна мобільність та інші зміни потребують високо затребуваних на ринку праці не просто високо кваліфікованих, а й конкурентоспроможних кадрів, готових до безперервного професійного росту, соціальної та професійної мобільності, які вільно володіють своєю професією і орієнтованих в суміжних областях діяльності.

Навчання в вузі має не тільки давати студентам запас професійних знань і умінь, достатній для ефективної діяльності, а й формувати у них здатність вчитися у подальшому самостійно, вибудовувати особистісні пріоритети і стратегію власного життя, самоорганізовуватися, ставити перед собою важливі цілі і досягати їх, власними силами визначати і розширювати свій внутрішній потенціал особистісного зростання.

Суспільство висуває такі вимоги до самоактуалізації людини, як здатність до постійної мобільності, що виражається в зміні місця проживання, в зміні професії, постійному підвищенні кваліфікації, комунікативної компетентності, в оволодінні мовами.

Значущість вивчення психологічних особливостей розвитку самоактуалізації полягає в тому, що знання особливостей свого просування на шляху самоактуалізації дозволяє особистості більш чітко окреслити стратегію життєвого шляху і оцінити успіхи, досягнуті в ході її реалізації. Разом з тим, досить часто молоді фахівці не здатні усвідомити перспективи та ресурси свого особистісного і професійного розвитку. В результаті, отримані ними в вузі знання знецінюються дуже швидко, трудова конкурентоспроможність різко падає. Причина цього вбачається в тому, що вища школа готує молодих людей, що володіють певними знаннями і деяким професійним інструментарієм, але не фахівців, здатних самостійно розвиватися в особистісному і професійному плані, освоювати і творчо втілювати ефективні технології у своїй майбутній професії. Тому, на етапі професійної підготовки майбутніх психологів необхідно впливати на процес їх самоактуалізації.

Але, повністю реалізувати себе у житті людина не може без сформованого феномену професійної мобільності. М. Д'яченко, Л. Кандибович, визначають професійну мобільність як високий рівень узагальнених професійних знань, володіння системою інтегрованих професійних прийомів та вміння їх ефективно застосовувати [2].

Л. Пилецька розглядає професійну мобільність як складний конструкт, який об'єднує особистісні механізми формування ключових загальних компетенцій; діяльність та її результат - самореалізація людини; процес

особистісно-професійного саморозвитку в контексті професійного та життєвого шляху людини [3].

Згідно з позицією Н. Сургунд, поняття „професійна мобільність” фахівця визначається не тільки його здатністю до простої зміни професії, місця та виду діяльності, але й і його психологічно-компетентним особистісним умінням приймати самостійні та креативні рішення, спрямовані на підвищення свого професіоналізму шляхом внутрішніх трансформацій, спрямованих на особистісно-професійне зростання. Як зазначає автор, професійна мобільність на основі психологічного забезпечення багатоваріантності професійного вибору підвищує можливості особистості для подолання кризових явищ особистісно-професійного розвитку [4].

Так, Л. Н. Горюнова вважає, що професійна мобільність включає в себе комплекс наступних складових:

- якість особистості, що забезпечує внутрішній механізм розвитку людини через сформованість ключових, загально – професійних компетенцій;
- діяльність людини, детермінована подіями та змінами в навколишньому світі, результатом якої виступає самореалізація людини в професії і житті;
- процес перетворення людиною себе самої, в суб’єкта власного життя, власного становлення та середовища в якому живе та працює [1, с. 116].

При підготовці фахівців - психологів, коли складаються стереотипи навчальної та професійної діяльності, здійснюється активний пошук можливостей розвитку, формування системи ціннісних орієнтацій, моделювання свого майбутнього, формування образу майбутньої професії важливим є: сформувати у студентів внутрішнє усвідомлення багатоваріантності можливостей розвитку; вміння співвідносити особисті ціннісні орієнтації з загальнолюдськими; вміння сприймати світ в русі, пристосовуватися до стрімко мінливих умов тощо.

В основі формування потреби в професійній мобільності лежать: розвиток мотивації на самоосвіту та мотивації досягнення, формування психологічної установки на самоактуалізацію; розвиток установки на оптимістичне сприйняття дійсності, зміни спеціальності або професії. Здібності до професійної мобільності, які включають в себе: розвинені когнітивні здібності; креативність, дивергентність, критичність мислення. Знанєва основа професійної мобільності, яка складається з загальноосвітніх та загально - професійних знань; ключових кваліфікацій та компетенцій (вміння, навички та ін.); здібності до швидкого переносу знань.

Факторами, які впливають на формування професійної мобільності студентів в період їх навчання у ВНЗ є:

- цілеспрямована модернізація навчальних програм з обов'язковим включенням інтегрованих курсів з фахових дисциплін;
- підвищення доступу студентів до інформаційних ресурсів, в тому числі з предметів, що не входять до навчальних планів ВНЗ;
- розширення обсягу науково-дослідних робіт у вищих навчальних закладах з перспективами і реальним впровадженням результатів цих досліджень у виробничу і невиробничу (в залежності від профілю вузу) діяльність різних підприємств і організацій;
- груповий та індивідуальний підхід до студентів з метою формування у них психологічної готовності до професійної мобільності та роботи в ринкових умовах;
- організація різних психологічних тренінгів, спрямованих на формування у студентів особистісних якостей, що сприяють становленню професійної мобільності.

Отже, професійна мобільність сучасного фахівця виступає в якості важливої складової системи професійного розвитку особистості в сучасному соціокультурному просторі, повної її самореалізації та самоактуалізації.

Список використаних джерел

1. Горюнова, Л. В. Научно-педагогические проблемы развития профессиональной мобильности специалиста. [Текст] / Л. В. Горюнова. - Ростов-на-Дону, 2005. – 137 с.
2. Дьяченко, М. И. Психология высшей школы [Текст]: учеб. пособие для вузов / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. - 2-е изд., перераб. и доп. - Минск : БГУ, 1981. - 383 с.
3. Пилецкая Л. С. Профессиональная мобильность личности: новый взгляд на проблему [Текст] / Л. С. Пилецкая // Молодой ученый. - 2014. - №2. - С. 693-697.
4. Сургунд Н.А. Професійна мобільність як складова системи професійного розвитку сучасного фахівця / Н.А. Сургунд. Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук.праць. - К.: НУОУ, 2014. - Вип. 3 (40). - С. 341- 345.

***Созонова Людмила Григорівна,**
викладач психології, викладач вищої категорії, викладач-методист
КВНЗ «Новобузький педагогічний коледж» (м. Новий Буг)*